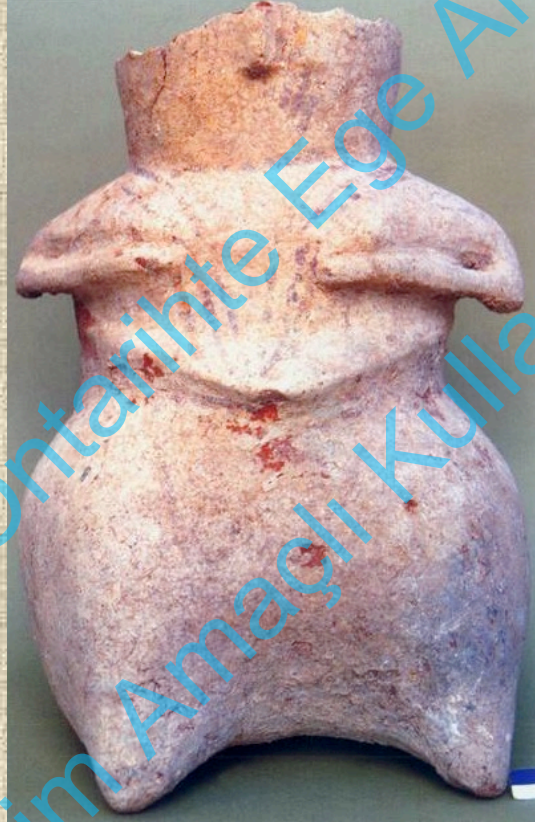

PRT 203 – ÖNTARİHTE EGE ARKEOLOJİSİ

Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
Ankara Üniversitesi, Mayıs 2020

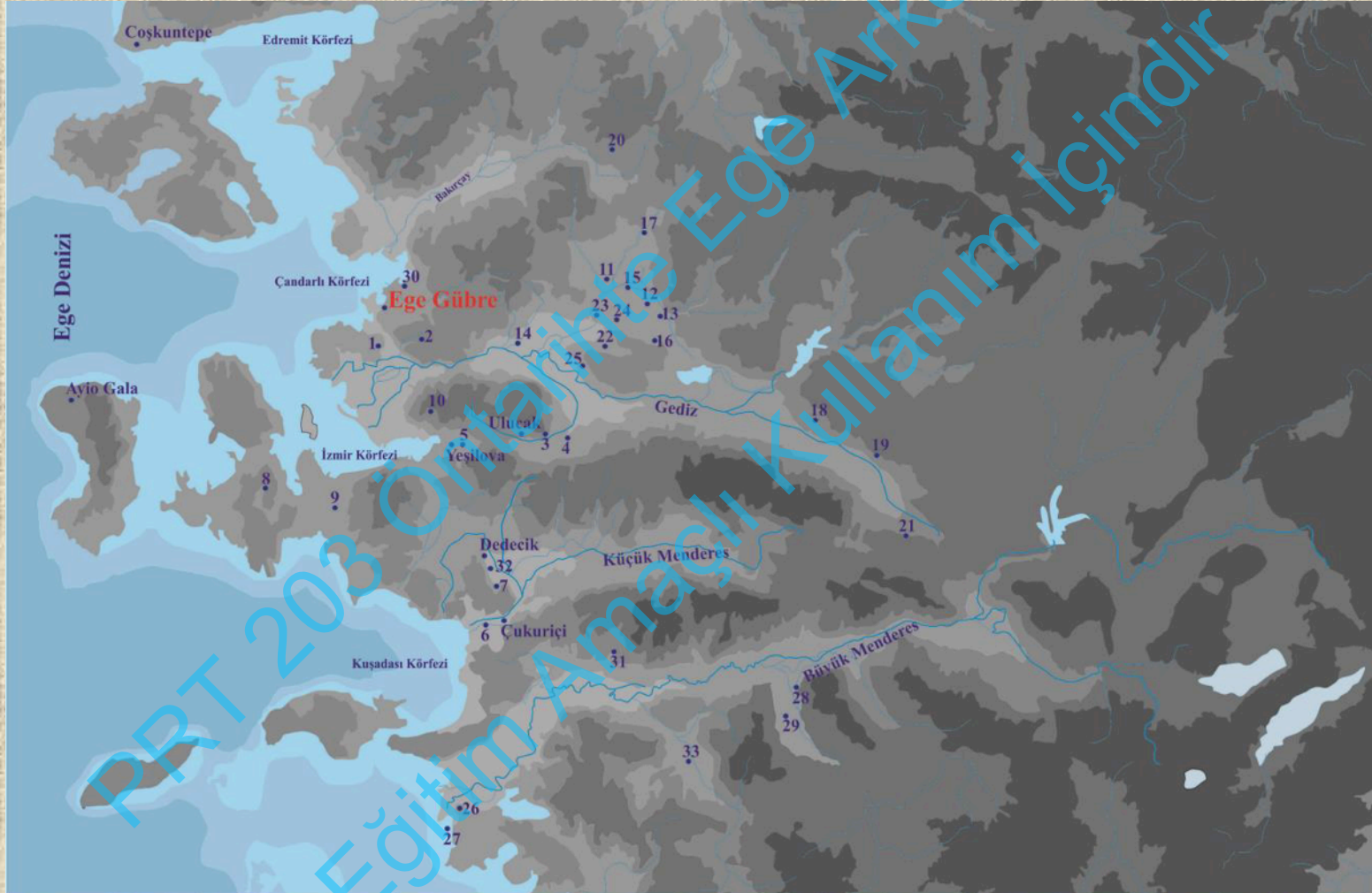
Ders 4: Batı Anadolu Neolitik Çağ Kültürleri 2/2

Ankara Üniversitesi
Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi
Arkeoloji Bölümü
Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Ege Gübre

- 1-Araptepe 2-Höyücek II 3-Nemrut 4-Yenmiş 5-Yassitepe 6-Arvalya 7-Tepeköy 8-Barbaros 9-Çakallar Tepesi 10-Küçük Yamanlar 11-Nuriye 12-Moralılar 13-Kulaksızlar 14-Çerkestevfikiye 15-Akhisar 16-Refik Aslan 17-Sudeliği Tepe 18-Mersinli 19-Taklantepe 20-Naimtepe 21-Kızılçukur 22-Alibeyli 23-Nuriye 24-Arpalı II 25-Koldere 26-Killiktepe 27-Tavşan Adası 28-Hamidiye 29-Kavaklıkahve 30-Çaltdere 31- Köprüova 32- Kuşçuburun 33- Çine-Tepecik

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Ege Gübre

PRT 203 - ntarihte Ege Arkeolojisi v.1.0
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
Ankara Üniversitesi, Mayıs 2020

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Ege Gübre

Ege Gübre yerleşim yeri İzmir İli Aliağa İlçesi, Kendirci mevkiinde Ege Gübre fabrikası sınırları içerisinde bulunmakta olup ismini bu fabrikadan almaktadır. Yerleşim alanı çevresi yüksek tepelerle çevrili 2-3 km çapında bir çöküntü alanı içerisinde yer almaktadır. Denize yaklaşık 1 km uzaklıkta bulunmaktadır. Neolitik Çağ'a tarihlenen yerleşim, günümüz ova seviyesinin 3-4 m altında yer almaktadır

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Ege Gübre

Hellenistik Dönem	Ege Gübre I
Kalkolitik Dönem	Ege Gübre II
Neolitik Dönem	Ege Gübre IIIa (Tek odalı dikdörtgen mekanlar, iki odalı mekanlar, yuvarlak yapıları mekanlar, 2. geç evre çevre duvarı)
Neolitik Dönem	Ege Gübre IIIb (Tek odalı dikdörtgen ve yuvarlak yapıları mekanlar, erken çevre duvarı)
Neolitik Dönem	Ege Gübre IV (Yuvarlak yapıları mekanlar)

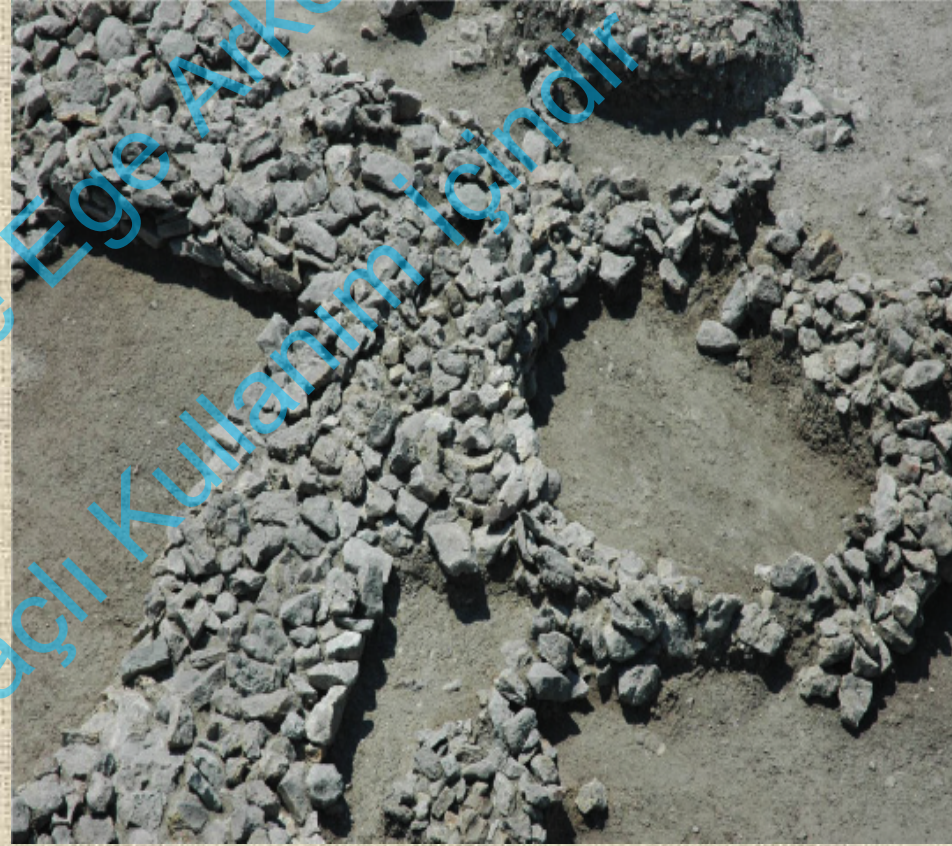
Tabakalaşma

Ege Gübre yerleşim yerinde yapılan kazı çalışmaları ışığında, En erken Neolitik Çağ'da olmak üzere Hellenistik Dönem ve Geç Kalkolitik Çağ'da höyük yerleşim görmüştür. Mekanlar arasındaki boşluklar, yerleşimin bitişik düzende yapılmadığını göstermektedir. Bazı yapıların aralarında bulunan 1-1.5 metre genişliğindeki boşluklar, mekanlardan birbirine geçişi sağlamak için kullanılmış olmalıdır. Bunlar daha çok yerleşim alanının kuzeydoğusunda bulunan dere ile yerleşim alanını çevreleyen çevre duvarının arkasında kalan kısımlarda bulunmaktadır.

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Ege Gübresi

Dairesel Planlı Yapılar

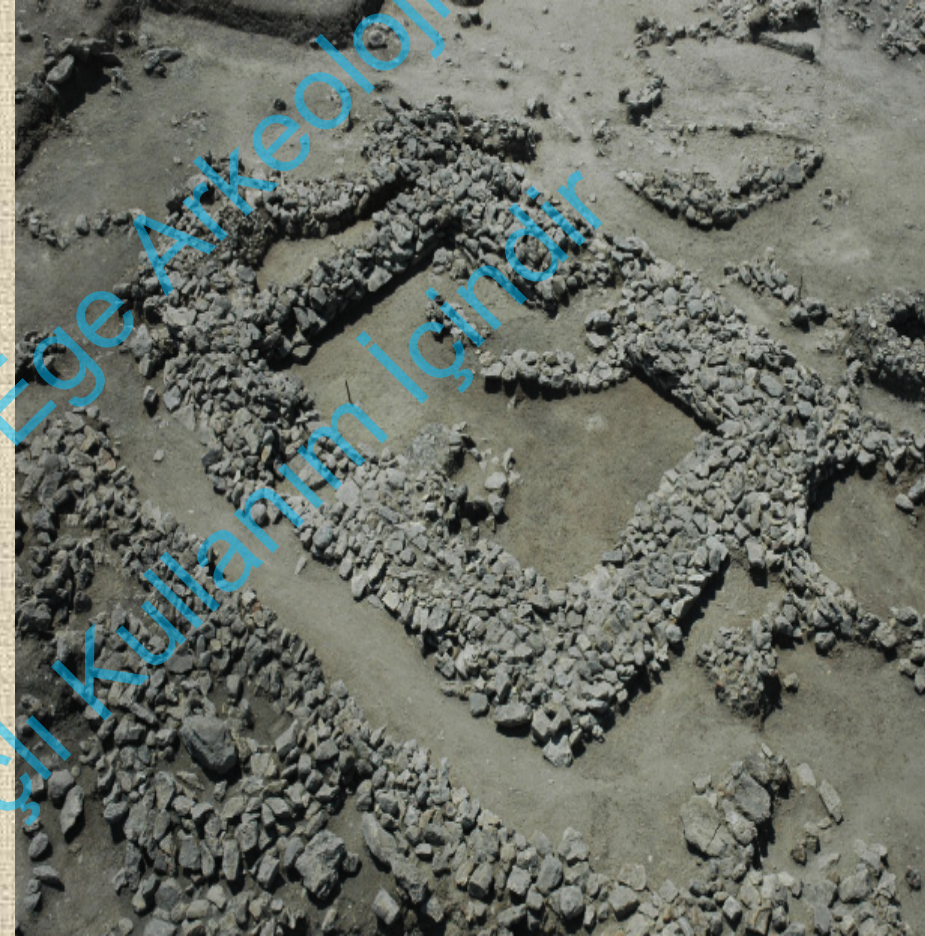
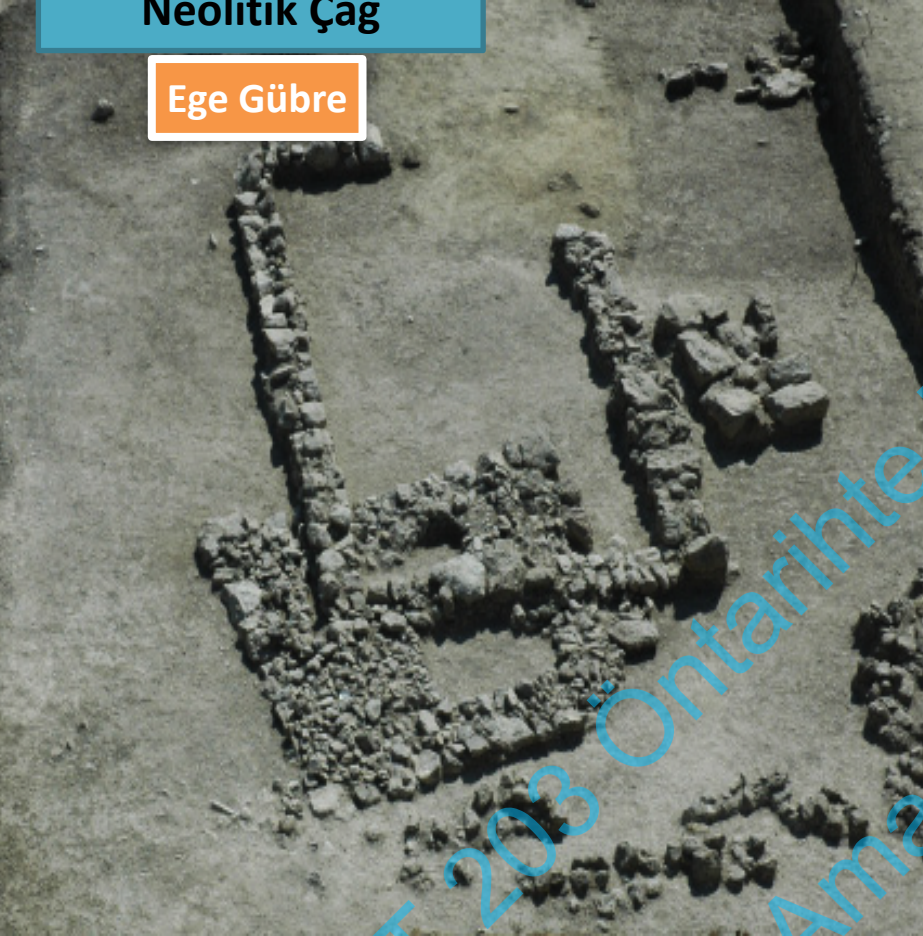

Yerleşime ait en erken evre Neolitik Çağ'a ait IV. tabakadır. Bu tabaka da III. tabaka tarafında tahrip edildiğinden dolayı sınırlı sayıda mimari kalıntılara ulaşılmıştır. Yuvarlak planlı yapılar bu evrenin yapı tiplerini oluştururlar. Yaklaşık 4 metre çapındaki yuvarlak planlı yapı, yerleşimin erken evrelerinde yuvarlak yapıların dikdörtgen yapılar olmaksızın bağımsız olarak kullanıldığını göstermektedir

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Ege Gübre

Dikdörtgen Planlı Yapılar

IIIa-b tabakasında daireysel planlı yapılar yanında, dikdörtgen planlı yapılar da görölmeye başlar. Kazılar sonucu; 8 daireysel, 12 dikdörtgen planlı taş temelli yapı gün yüzüne çıkarılmıştır. Dairesel ve dikdörtgen yapılar kapı girişleri 900 m2 bir avluya açılmaktadır. Yapıların duvarlar dal-örgü ve çamur-harç tekniğiyle yapılmış olup kerpiç kullanımına rastlanmamıştır. Dairesel yapılar dikdörtgen yapılar olmaksızın bağımsız olarak kullanılmıştır.

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Ege Gübresi

Fig. 6a - Kirmızı astarlı, kahverengi ve gri hamurlu kaplar.

Fig. 6b - Kabartma bezemeli kirmızı astarlı kaplar.

Seramik

Fig. 7 - İp delikli dikey tutamaklı kaplar.

Fig. 8 - Kirmızı astarlı impresso kaplar.

Fig. 9 - Kirmızı astarlı impresso kaplar.

Seramik

Batı Anadolu
Neolitik Çağ

Ege Gübre

Fig. 13 - Pişmiş toprak baskı mühür (pintadera).

Fig. 14 - *Bolinus brandaris* deniz kabuğundan yapılmış baskı mühür (pintadera).

Fig. 15 - Kemik deliciler.

Pintadera

PRT 203 - Öntarihte Ege Arkeolojisi v.1.0
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
Ankara Üniversitesi, Mayıs 2020

Seramik

Fig. 10 - Oturur vaziyette yapılmış ana tanrıça figürünü.

Figürin

Fig. 11 - Ana tanrıça figürinine ait baş parçası.

Fig. 12 - Pişmiş toprak baskı mühür (pintadera).

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Ege GÜBRE

Fig. 18 - Çakmaktaşı dilgi çekirdekleri.

Fig. 19 - Hocker pozisyonunda doğu-batı yönüne yatırılmış iskelet.

Fig. 16 - Havan ve havaneleri.

Fig. 17a - Farklı renklerde yapılmış çakmaktaşı dilgiler.

Fig. 17b - Taş balta ve keskiler.

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Yeşilova Höyüğü

Tabakalaşma

- I. **Geç Roma-Erken Bizans**
- II. **Kalkolitik Dönem** (1-2 tabakaları)
 1. **Geç Kalkolitik**
 2. **Orta Kalkolitik** a, b (MÖ 4340-4230/4170)
- III. **Neolitik Çağ** (1-8 tabakaları)
 - 1.4 (MÖ 5970-5730)
 - 5.7 (MÖ 6250-6010)
 8. (MÖ 6490-6250)

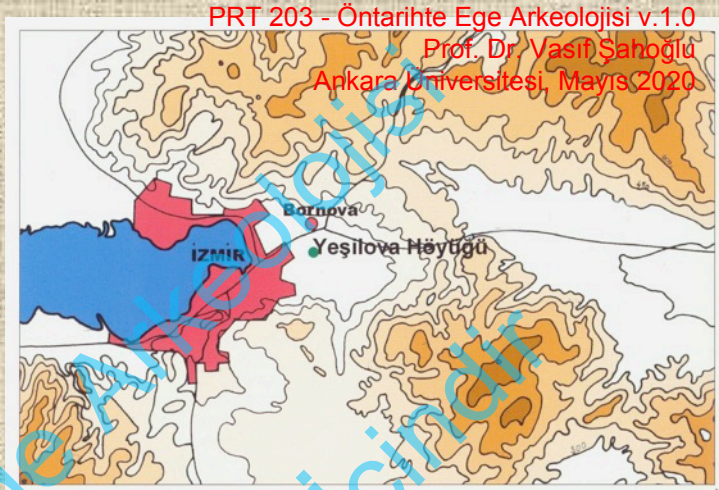

Fig. 1 - Yeşilova Höyüğü'nün İzmir'in içindeki konumu.

Fig. 2 - Yeşilova Höyüğü'nün bulunduğu alanın havadan görünümü.

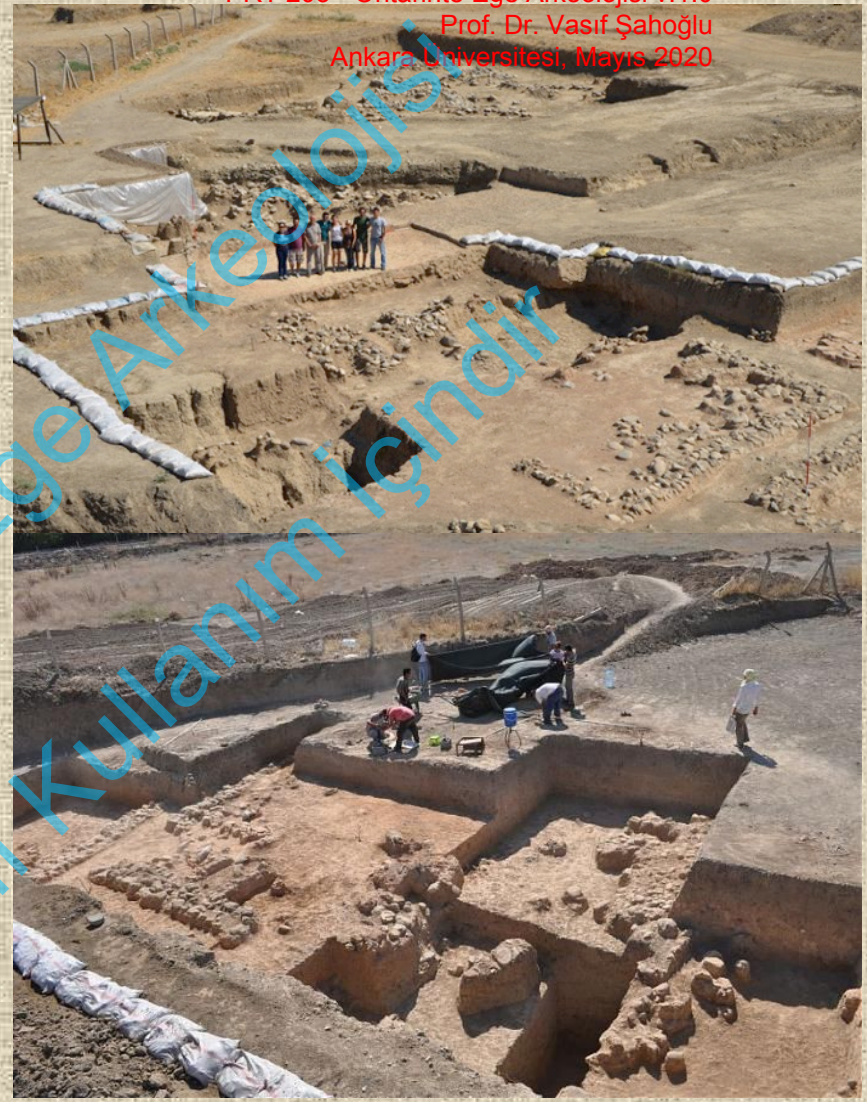
Yeşilova Höyüğü; İzmir il merkezinde, Bornova ilçesi sınırları içindeki Karacaoğlan mahallesinde manda çayının güneyinde yer almaktadır. Yerleşim alanı bugünkü sahile kuş uçuşu 4 km mesafededir. Yerleşim alanında yapılan sondajlardan yerleşim yerinin; denizden 14 m yükseklikte yer alan bir alüvyon tepesi üzerinde kurulan üç-dört metre yüksekliğinde kültür tabakalarına sahip bir höyük olduğu, ancak zaman içerisinde höyüğün çevresinin ve höyüğün üstünün alüvyonlarla dolarak örtüldüğü anlaşılmıştır.

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Yeşilova Höyüğü

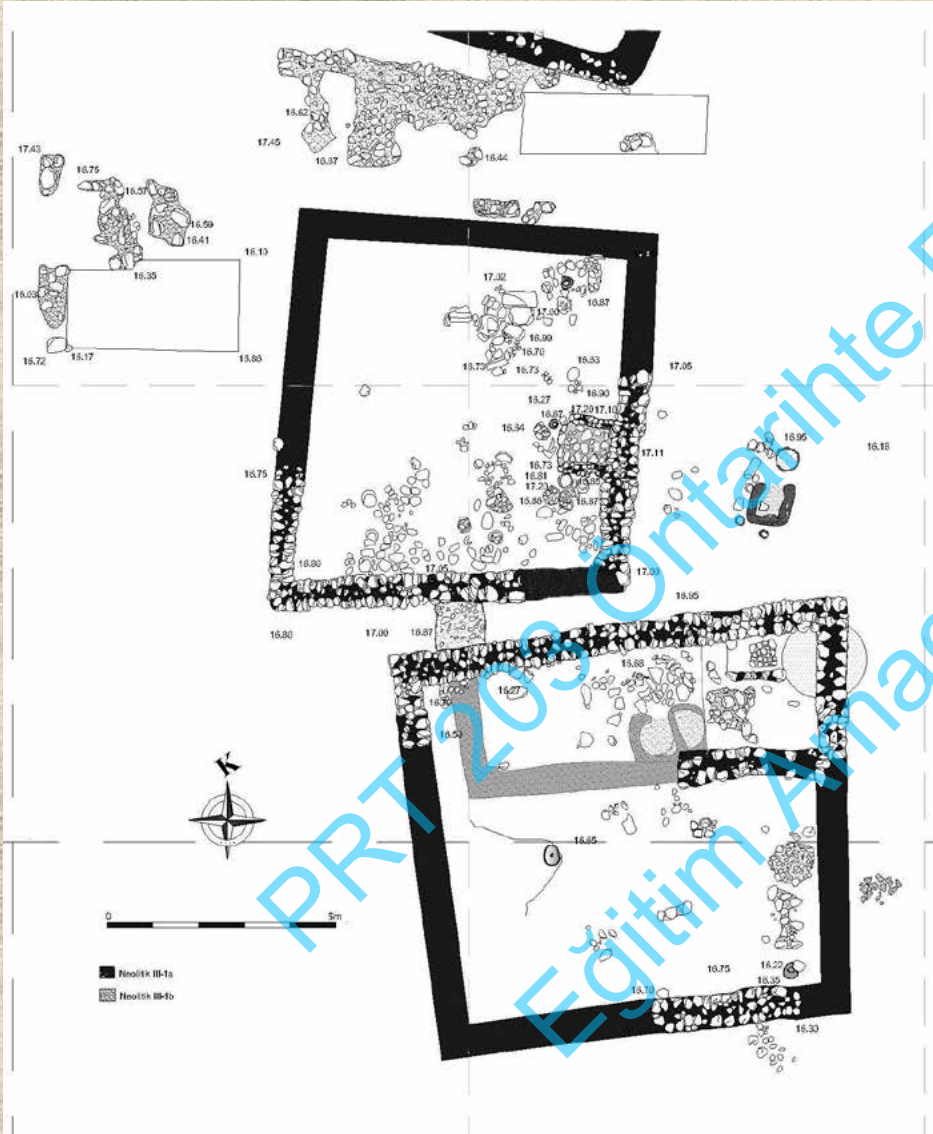
PRT 203 - Öntarihte Ege Arkeolojisi v.1.0
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
Ankara Üniversitesi, Mayıs 2020

Yeşilova Höyüğü'nün en uzun süreli ve en kalın kültür tabakasını, Neolitik tabaka olan III. kültür katı temsil etmektedir. Höyüğü'nün III.5-6 katlarıyla ilgili taban kalıntıları ortaya çıkarılmıştır. Bu dönemde kulübe çadır tarzı barınaklar kullanılmıştır. III. 1-3 yapı katlarında nüfus artmış ve daha büyük yapılar kullanılmaya başlanmıştır.

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Yeşilova Höyüğü

Höyüğün en yoğun ve en uzun süre yerleşildiği III. 1 tabakası mimari bakımdan en sağlam ve düzenli plan veren yerleşim katıdır. 0,60–0,80 m kalınlıkta taş temelleri olan 5x6–6x8 m boyutlarında mekânların inşa edildiği saptanmıştır. Yan yana birbirlerinden ayrı olarak inşa edilen bu yapılar, bir avluya bakmaktadır. Yapı girişleri, güneye bakan uzun duvar üzerindedir. Mekân içerisindeki avlular, ışık olarak kullanılmış ve taş temel üzerine, kil ve ot karıştırılarak oluşturulan ‘mühre’ denilen teknikle oluşturulmuştur

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Yeşilova Höyüğü

Neolitik çağa ait Küllü tabanlar

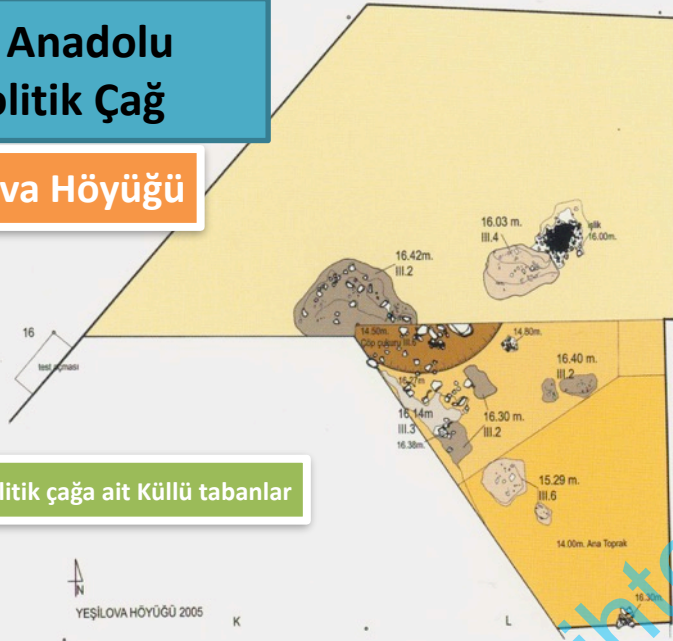

Fig. 8 - Neolitik Çağ'a ait III. 1-2. kat çanak çömlekleri.

Fig. 10 - Neolitik Çağ'a ait III. 6-8. kat çanak çömlekleri.

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Yeşilova Höyüğü

Fig. 11 - Mermer kap parçaları.

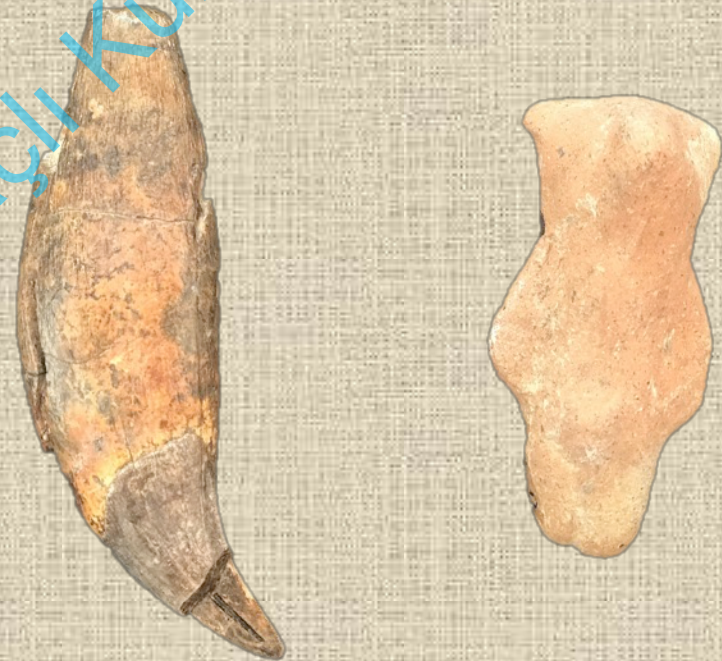

Fig. 12 - Pişmiş toprak figürin ve kemik idol.

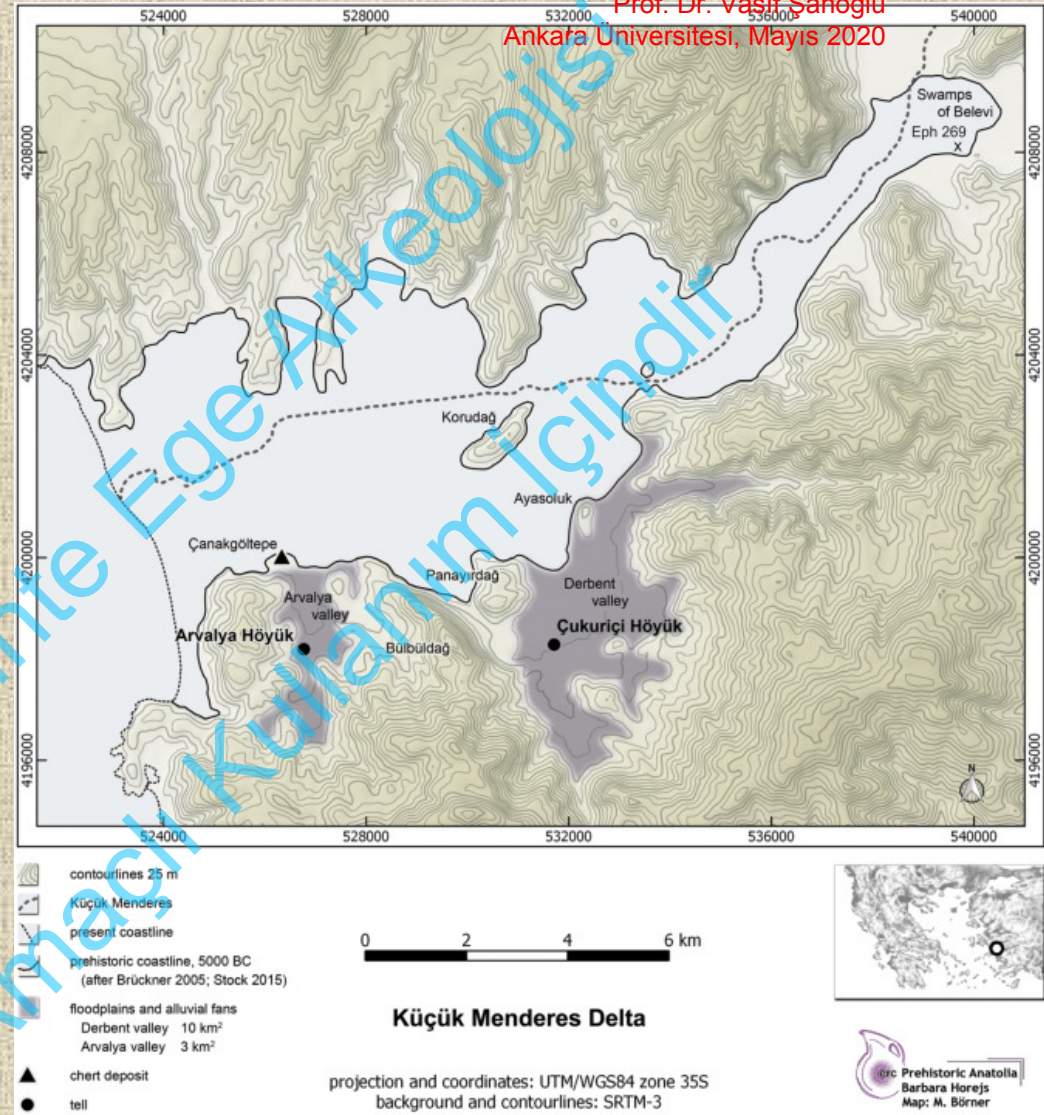
Batı Anadolu Neolitik Çağ

Yeşilova Höyüğü

Batı Anadolu Neolitik Çağ

Çukuriçi Höyüğü

Çukuriçi Höyüğü, İzmir-Selçuk ilçesinde antik Efes kenti yakınında, Magnesia Kapısı'na 500 m mesafede antik Smyrna olarak adlandırılan Çukuriçi mevkiinde yer almaktadır. Küçük Menderes nehri ağzına yakın konumdaki höyük, 250 m çapında olup, denizden yüksekliği 32 m'dir. Höyük, Küçük Menderes Nehri'nin Ege Denizi'ne ulaşan bölümündedir.

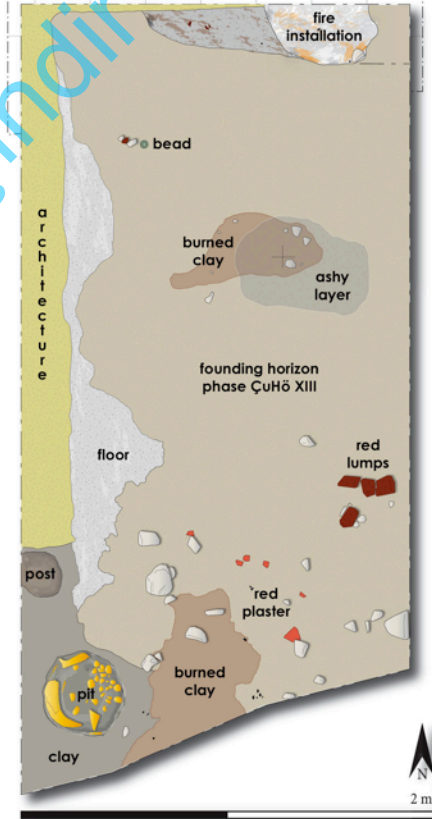
Batı Anadolu Neolitik Çağ

Çukuriçi Höyüğü

Neolitik Çağ Mimarisi

PRT 203 - Öntarihte Ege Arkeolojisi v.1.0
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
Ankara Üniversitesi, Mayıs 2020

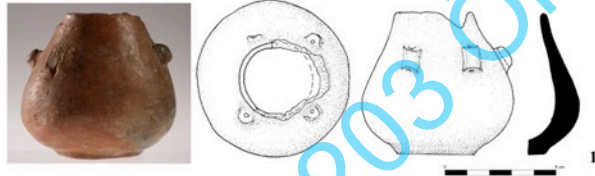

Prehistoric Anatolia
Barbara Horejs
figure: Börner 2015

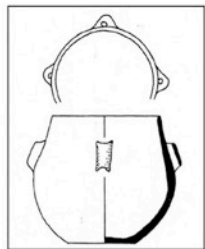
N1-N2 alanlarında yapılan kazılar sonucunda VIII. kültürel tabakayı oluşturan, taş temelli çamur harçlı duvarlar açığa çıkarılmıştır. Küçük oda ya da konut olan bu yapıların içerisinde üst yapıyı taşımak için kullanılan direk delikleri ortaya çıkarılmıştır. Yapı zemini sıkıştırılmış topraktan oluşmaktadır. Bu evre bir üst tabaka tarafından yoğun olarak tahrip edilmiştir

Batı Anadolu Neolitik Çağ

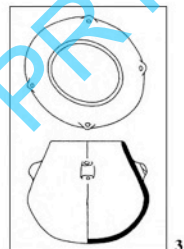
Çukuriçi Höyüğü

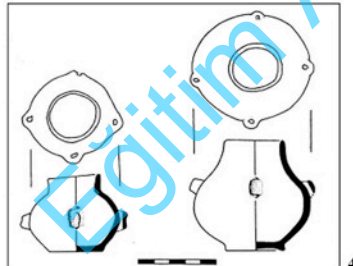
Çukuriçi Höyük: directly from the stamped clay floor (06-165-2)

Bademağacı FN 4-1

Höyücek TD

Ulucak IV

The prehistoric site of Çukuriçi Höyük is located at the central Aegean coast of Western Turkey. With occupation in Pottery Neolithic, Chalcolithic and Early Bronze Age 1 periods, this tell site represents the oldest settlement in the region of ancient Ephesus.

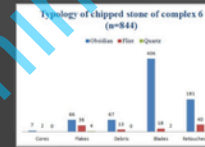
The presented house complex 6 is part of settlement phase IX (ÇuHo IX), dated mainly by pottery wares and types to Neolithic period, in concrete to the second half of 7th millennium. The whole ceramic assemblage is e.g. comparable to the neighbouring sites Ulucak V and Yeşilova III. Due to radiocarbon dates, the previous younger phase ÇuHo VIII has to be dated between 6100 and 6000 cal BC. Therefore, an older dating for phase ÇuHo IX is based on stratigraphical position, pottery analogies with contemporaneous settlements and ¹⁴C-dates of covering phase ÇuHo VII.

Analysis of lithics of the younger periods at Çukuriçi Höyük showed that obsidian represents the majority in raw materials in comparison to rather scarce usage of flint. Previous results of Neutron Activation Analysis (NAA) by E. Pernicka demonstrate the obsidian provenance of the Aegean island of Melos, while just a few analyzed samples of younger periods are from the central Anatolian obsidian sources in Cappadocia.

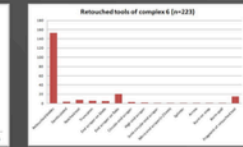

Neutron Activation Analysis (NAA)

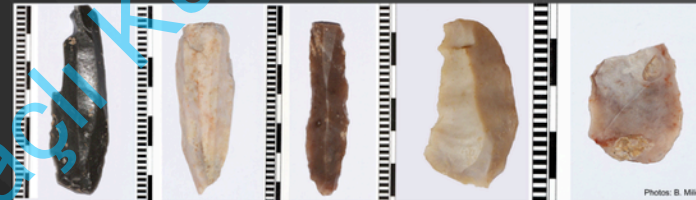
Origin of obsidian samples from Çukuriçi is defined with the analytical method of NAA, analyzing trace elements concentrated in volcanic glass to identify the geological source of obsidian. All of 11 analyzed obsidian samples from Complex 6 originate from the Aegean island of Melos (analyses by E. Pernicka, laboratory of Carl-Engelhorn-Zentrum Archäometrie gGmbH in Mannheim, Germany).

Results of Typological Analyses

Selected Raw Materials - Obsidian and Flint Artifacts from Complex 6

Technology

The profiles, sections and the width of the blades suggest that the blanks were detached mostly by pressure and in less degree by punch or direct percussion. The dorsal pattern of blades and cores demonstrates that during the knapping process both unidirectional cores (conical and bullet cores) and opposite directional cores for blades were used.

Conclusions

The Pottery Neolithic house complex 6 in a means of lithic assemblage demonstrates that the great majority of artifacts is made of obsidian. First raw material studies show that this assemblage definitely follows the pattern of other phases of occupation at Çukuriçi Höyük, where obsidian dominates the lithic assemblages, while the rest of chipped stone artifacts are made of flint and very rarely of quartz.

Results of typological analyses allow us to conclude that blade products were the favorably type of tools. The presence of all categories from different stages of debitage process can speak in favor of knapping tools on spot, rather than introducing already finished products to the site, while further excavations will allow us to make conclusions about using of inner and outside space of the house complex 6.

According to raw material studies, imported obsidian from the Aegean Island of Melos on the one side and the presence of flint, which differs from low quality local flint on the other side, conclusions about Çukuriçi Höyük in the wide networks of Neolithic exchange can be expected.

Contact

Dr. Barbara Horejs
Email: barbara.horejs@oeai.at
Bogdana Mikić, M.A.
Email: mala_les@yahoo.com
Austrian Archaeological Institute
Franz Klein-Gasse 1
1190 Vienna, Austria

